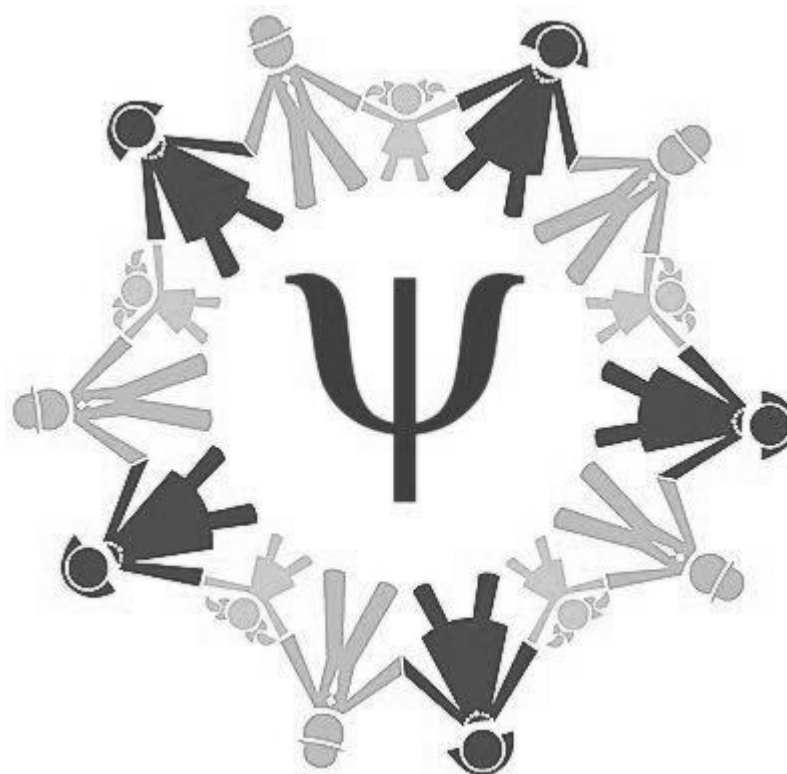

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

Моначин І.Л.

Зошит для самопізнання та розвитку
з курсу «Психологія»
для студентів факультету економіки та менеджменту

Тернопіль – 2017

РЕЦЕНЗЕНТИ: **Олексюк В. Р.** – к. психол. н., доцент кафедри практичної психології Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка

Вишньовський В.В. – к. психол. н., доцент кафедри психології у виробничій сфері Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя

Моначин І.Л. Зошит для самопізнання та розвитку з курсу «Психологія» для студентів факультету економіки та менеджменту. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2017. – 42 с.

Рекомендовано до друку методичною радою факультету економіки та менеджменту ТНТУ ім. І. Пулюя (протокол № 1 від 30 серпня 2017 року)

ЗМІСТ

Завдання 1.	
Тема: Вивчення особистості за допомогою психометричного тесту.....	4
Завдання 2.	
Тема: Дослідження «Я-концепції» в діяльності людини	8
Завдання 3.	
Тема: Дослідження самооцінки особистості за рангуванням еталонного ряду.	11
Завдання 4.	
Тема: Визначення домінуючого типу сприймання за роботою провідних аналізаторів.....	13
Завдання 5.	
Тема: Визначення обсягу оперативної пам'яті.....	15
Завдання 6.	
Тема: Визначення обсягу логічної і механічної пам'яті	16
Завдання 7.	
Тема: Вивчення міцності запам'ятовування.....	17
Завдання 8.	
Тема: Визначення домінування абстрактного чи конкретного типу мислення за методикою «Виділення суттєвих ознак».....	18
Завдання 9.	
Тема: Вивчення логічно-понятійного мислення за тестом «Складні аналогії» .	20
Завдання 10.	
Тема: Визначення швидкості і гнучкості мислення за методикою «Індивідуальні особливості розв'язування задач».....	21
Завдання 11.	
Тема: Дослідження емоційності чутливості особистості	23
Завдання 12.	
Тема: Дослідження типу темпераменту за питальником ЕРІ (Г. Айзенк).	25
Завдання 13.	
Тема: Дослідження концентрації уваги	29
Завдання 14.	
Тема: Дослідження вибірковості уваги	31
Завдання 15.	
Тема: Оцінка переключення уваги.....	33
Завдання 16.	
Тема: Дослідження індивідуальних особливостей уваги.....	37
Психологічний автопортрет особистості	39

Завдання 1.

Тема: Вивчення особистості за допомогою психогеометричного тесту

Мета дослідження: виявлення індивідуально-типологічних відмінностей.

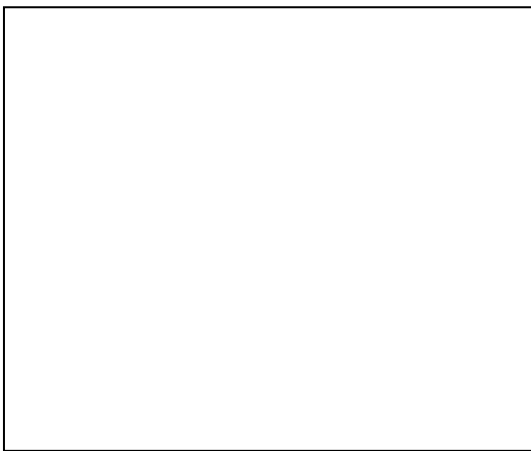
Матеріали та обладнання: тест «Конструктивний малюнок людини з геометричних фігур» (взятий з книги «Настольная книга практического психолога»).

Інструкція: Вам необхідно намалювати фігуру із 10 елементів, серед яких можуть бути трикутники, круги і квадрати. Ви можете збільшувати або зменшувати ці елементи (геометричні фігури) за розмірами, накладати їх один на одного в разі необхідності. Важливо, щоб всі ці три елементи в зображенні обов'язково були, а сума загальної кількості використаних фігур дорівнювала 10. Якщо ж при малюванні Ви використали більше фігур, то зайве потрібно закреслити; якщо ж Ви використали менше фігур, ніж десять, то необхідно домалювати решту. Зробіть малюнок за даною інструкцією.

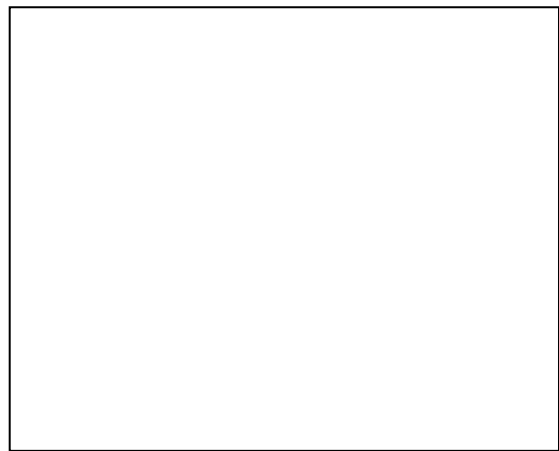
Необхідний матеріал: три аркуші паперу розміром 10х10 см, кожний аркуш пронумеровується і підписується.

На аркуші №1 виконується перший пробний малюнок; далі, відповідно, на аркуші №2 – другий, на аркуші №3 – третій (див. приклад). Після виконання трьох малюнків дані опрацьовуються. При недотриманні інструкції матеріал не опрацьовується.

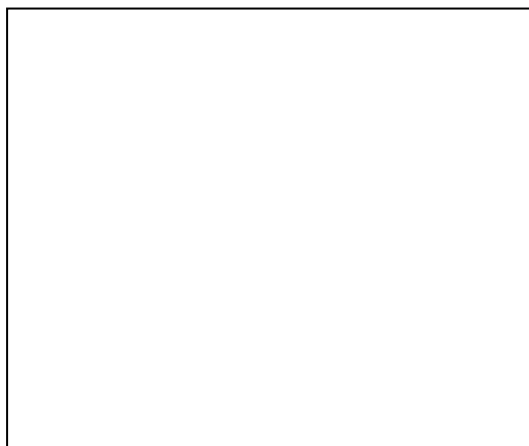
№1

№2

№3

Обробка та аналіз результатів

Опрацювання здійснюється так: підраховують кількість використаних фігур у кожному малюнку окремо (трикутник, коло і квадрат), і результат записують у вигляді тризначних чисел, де сотні означають кількість трикутників, десятки – кількість кіл, одиниці – кількість квадратів. Ці тризначні числа складають так звану «формулу малюнку», згідно з якою відбувається класифікація за відповідними типами і підтипами, які є в таблиці.

Система індивідуально-психологічних відмінностей, які виявляються при виконанні конструктивних малюнків на основі кількісного переважання геометричних фігур

901	802	703	604	505	406	307	208	109	
910	811	712	613	514	415	316	217	118	019
	820	721	622	523	424	325	226	127	028
		730	631	532	433	334	235	136	037
			640	541	442	343	244	145	046
				550	451	352	253	154	055
					460	361	262	163	064
						370	271	172	073
							280	181	082
								190	091

Емпіричні дослідження показують, що співвідношення різних елементів у конструктивних малюнках не випадкове. Аналіз дозволяє виділити 8 основних типів, яким відповідають певні типологічні характеристики.

Примітка

Типи – це характеристики індивідуальності, які дуже відрізняються між собою; підтипи, які входять до певного виду типу, в загальному співвідносяться з характеристиками типу, але мають і свої специфічні властивості. Характеристики типів і підтипів потребують постійного уточнення. Інтерпретація тесту основана на тому, що геометричні фігури, які використовувалися в малюнках, розрізняються за семантикою. Трикутник переважно відносять до «гострої», «наступальної» фігури, пов'язаної з чоловічим началом. Коло – фігура об'їчна, більше співзвучна зі співчуттям, м'якістю, округлістю, жіночістю. Із елементів квадратної форми будувати що-небудь легше, ніж з інших, тому квадрат, прямокутник інтерпретуються як специфічно технічна конструктивна фігура, технічний модуль.

Типи

I тип – «керівник». Переважно це люди, які мають схильність до керівної та організаторської діяльності. Орієнтовані на соціально значимі норми поведінки, можуть володіти даром хорошого оповідача, основаному на високому рівні мовленевого розвитку. Добре адаптуються в соціальній сфері. Домінування над іншими утримують у певних межах. Переважно вибирають зелений колір (за М. Люшером).

Формули малюнків: 901, 910, 802, 811, 820, 703, 712, 721, 730, 604, 613, 622, 631, 640.

Найбільш жорстко домінування над іншими виражено у підтипах 901, 910, 802, 811, 820; ситуативно – у 703, 712, 721, 730; при дії мовленням на людей – вербальний керівник або «викладацький підтип» – 604, 613, 622, 631, 640.

Слід пам'ятати, що виявлення таких рис залежить від рівня психічного розвитку. При високому рівні розвитку індивідуальні риси розвинуті, можуть реалізуватися, досить добре усвідомлюються.

При низькому рівні розвитку можуть виявлятися не в професійній діяльності, а ситуативно, гірше, якщо неадекватно до ситуацій. Це стосується усіх характеристик.

II тип – «відповідальний виконавець» – має багато рис типу «керівника», але у прийнятті відповідальних рішень часто можливі вагання, сумніви. Цей тип людей більше орієнтований на «уміння робити справу», високий професіоналізм, має високе почуття відповідальності і вимогливості до себе й інших, дуже цінує правоту, тобто характеризується підвищеною чутливістю до правдивості. Часто вони страждають на соматичні захворювання нервового походження як наслідок перевтоми.

Формули малюнків: 505, 514, 523, 532, 541, 550.

III тип – «тривожно-недовірливий» – характеризується розмаїттям здібностей та обдарувань – від тонких ручних навиків до літературних здібностей. Людям цього типу здебільшого тісно у рамках однієї професії, вони можуть поміняти її на абсолютно протилежну і несподівану, мати також хобі, яке, по суті, є другою професією, фізично не переносять безладу і бруду, конфліктують через це з іншими людьми. Вирізняються підвищеною вразливістю і часто сумніваються в собі. Потребують м'якого підбадьорювання.

Формули малюнків: 406, 415, 424, 433, 442, 451, 460. Крім цього, 415 – «поетичний підтип» – в основному особи, які мають таку формулу малюнка, поетичний дар; 424 – підтип людей, для яких характерна фраза «Як це можна погано працювати? Я собі не уявляю, як це можна погано працювати». Люди старанні в роботі.

IV тип – «вчений». Такі люди легко абстрагуються від реальності, мають «концептуальний розум», вирізняються здатністю розробляти «на все» свої теорії. В основному наділені душевною рівновагою, раціонально продумують свою поведінку.

Формули малюнків: 307, 316, 325, 334, 343, 352, 361, 370. Підтип 316 характеризується здібностями створювати теорії, переважно глобальні, або виконувати велику і складну координаційну роботу; 325 – підтип, що характеризується великим захопленням у пізнанні життя, здоров'я, біологічними дисциплінами, медициною.

Представники цього типу часто зустрічаються серед осіб, які займаються синтетичними видами мистецтва: кіно, цирк, театральна-видавнича режисура, мультиплікація і т.п.

V тип – «інтуїтивний». Люди цього типу мають дуже чутливу нервову систему, високу її виснаженість. Легше працюють, переключаючись від однієї діяльності на іншу, часто є «адвокатами меншості», за якою – нові можливості.

У них підвищена чутливість до новизни. Альтруїстичні, часто турбуються про інших, мають гарні ручні навички і образну уяву, що дає можливість займатися технічними видами творчості. Виробляють свої норми моралі, здатні на внутрішній самоконтроль, негативно реагують на посягання на їх свободу.

Формули малюнків: 208, 217, 226, 235, 244, 253, 262, 271, 280. Підтип 235 – часто зустрічається серед професійних психологів або осіб з підвищеним інтересом до психології людей; 244 – має здібності до літературної творчості; 217 – здібний до винахідницької діяльності; 226 – велика тяга до новизни, ставить дуже високі критерії досягнень для себе.

VI тип – «винахідник, конструктор, художник». Часто зустрічається серед осіб з технічною «жилкою». Це люди з багатою уявою, просторовим баченням, часто займаються найрізноманітнішими видами технічної, художньої та інтелектуальної творчості. Часто інтровертовані; так само, як і інтуїтивний тип, живуть власними моральними нормами, не сприймають ніяких впливів збоку, крім самоконтролю. Емоційні, одержимі власними оригінальними ідеями.

Формули малюнків: 109, 118, 127, 136, 145, 019, 028, 037, 046. Підтип 019 – зустрічається серед осіб, які добре володіють аудиторією; 118 – тип з найбільш сильно вираженими конструктивними можливостями і здібностями до винаходів.

VII тип – «емотивний». Володіють підвищеним співпереживанням щодо інших людей, тяжко переживають «жорстокі кадри фільму», можуть бути надовго «вибитими з колії» і бути враженими жорстокими подіями. Проблеми і турботи інших людей знаходять у них співпереживання і співчуття, на які вони витрачають багато власної енергії, через те стає проблематичною реалізація їх власних здібностей.

Формули малюнків: 550, 451, 460, 352, 361, 370, 253, 262, 271, 280, 154, 163, 172, 181, 190, 055, 064, 073, 082, 091.

VIII тип – для нього характерна тенденція, протилежна емотивному типові. Не відчуває переживань інших людей, ставиться до них неухважно, навіть посилюють тиск на цих людей. Якщо це добрий спеціаліст, то він може примусити інших робити те, що вважає потрібним. Інколи для нього характерна «черствість», яка виникає ситуативно, коли через якісь причини людина замикається у колі власних проблем.

Формули малюнків: 901, 802, 703, 604, 505, 406, 307, 208, 109.

Складаючи індивідуально-типову характеристику, можна на основі особливостей побудови малюнка задати такі запитання:

- при наявності шиї: «Чи є Ви вразливою людиною, чи легко Вас образити?»;
- вух: «Вас вважають людиною, яка вміє слухати?»;
- кишеньки на тілі людинки: «У Вас є діти?»;
- на голові «капелюха» у вигляді квадрата або трикутника на одному малюнку: «Ви, ймовірно, вимушено поступилися комусь і тепер страждаєте через те?»; при наявності «капелюха» у всіх трьох зображеннях: «Чи можна сказати, що зараз Ви переживаєте «смугу скованого становища?»»

- повністю вималюваного обличчя: «Чи вважаєте Ви себе контактною людиною?»;
- лише рота на обличчі: «Ви любите порозмовляти?»;
- лише носа: «Ви чутливі до запахів, любите парфуми?»;
- малюнок кружечка на тілі людини: «Чи турбуєтесь Ви зараз про когось із старших?»
- зображення трикутника на тілі людини: «Чи входить до Ваших турбот необхідність віддавати комусь розпорядження?»

Висновок: _____

Завдання 2.

Тема: Дослідження «Я-концепції» в діяльності людини

Мета дослідження: визначити «Я-концепцію» особистості.

Матеріали і обладнання: тест на визначення «Я-концепції».

Інструкція: Ймовірно, у кожної людини є свій власний герой, що стосується того, що саме робить його унікальним, єдиним в своєму роді індивідом, відрізняє від всіх інших людей. При цьому виникає запитання: чи поділяють оточуючі мою думку про самого себе, чи бачать інші мене таким, яким я вважаю себе? Якщо вони визначають мене інакше, то що ж лежить в основі їхнього сприймання та оцінки? Спробуємо з'ясувати ці аспекти під час виконання наступних завдань. Візьміть декілька листків чистого паперу і напишіть на одному із них в правому верхньому куті 10 із своїх імен, до яких Ви найбільше звикли (це можуть бути ім'я і по батькові, просто ім'я, прізвище, скорочене ім'я, кличка і т.д.). Після цього:

А. Дайте 10 відповідей на запитання: Хто я такий? Зробіть це швидко, записуючи свої відповіді точно в такій формі, як вони одразу приходять в голову.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Б. Дайте відповідь на таке ж запитання так, як, на Вашу думку, відгукнулися про Вас батько або матір (виберіть когось одного).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

В. Дайте відповідь на таке ж запитання так, як, на Вашу думку, відгукнувся би про Вас Ваш кращий друг (подруга).

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____
9. _____
10. _____

Г. Тепер порівняйте ці три набори відповідей і в письмовій формі вкажіть наступне:

1. В чому полягає схожість? _____

2. Які відмінності? _____

3. Якщо є відмінності, то як Ви їх поясните по відношенню до самого себе? В якій мірі Ви бачите себе по-іншому, порівняно з близькими людьми і які ролі берете на себе при спілкуванні? _____

4. Вкажіть, котрі із 10 відповідей Вашої самохарактеристики (пункт 1) стосувались:

а) фізичних якостей (сила, здоров'я, зовнішній вигляд і т. д.) _____

б) психологічних особливостей (інтелект, емоційна сфера і т.д.) _____

в) соціальних ролей (професійна діяльність, сімейний стан і т. д.) _____

Д. Встановіть черговість, котру Ви вважаєте доцільною при переліченні цих трьох груп якостей. Чи залишаєтесь Ви на своїх початкових позиціях у складанні своєї самохарактеристики? Якщо ні, то запишіть новий порядок послідовності згадуваних Вами на самому початку якостей. Додалися чи замінилися які-небудь із них, і як Ви це поясните?

Якщо Ви виконали завдання, то написаний Вами підсумок можна визначити як словесне визначення Вашої Я-концепції, тобто відносно зафіксованого уявлення про самого себе. Тут можна й відмітити залежність Я-концепції від сприйняття Вас іншими людьми.

Тепер спробуємо розібратися в тому, як на погляди про інших людей впливає наше відношення до них, тобто з'ясуємо особливості «Я» як суб'єкта сприймання інших.

Завдання 2. Взаємодіючи з оточуючими, ми зазвичай зауважуємо, що вони подобаються нам або не подобаються. Як правило, цю оцінку ми пов'язуємо з внутрішніми якостями людей, що сприймаються нами, а не з особливостями власного сприймання. Дане завдання ставить перед собою ціль продемонструвати існування змінних, що знаходяться в нас самих і не відносяться до оцінювання іншими людьми. Це наочно проявляється в нашому відношенні, часто суперечливому, до людей, котрих ми добре знаємо.

А. Згадайте двох людей, котрі Вам дуже подобаються (для позначення використовуйте їх ініціали). Вкажіть п'ять якостей, котрі Вам в них подобаються.

Ініціали першого _____

Ініціали другого _____

ЯКОСТІ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Б. Згадайте двох людей, котрі Вам зовсім не подобаються. Позначивши їх по тій самій схемі, запишіть їх якості, котрі Вам не подобаються.

Ініціали першого _____

Ініціали другого _____

ЯКОСТІ

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

В. Вказавши всі ці якості, Ви можете побачити, в чому схожі двоє людей, котрі Вам подобаються і не подобаються. Наприклад, чи включають два перших списки одні і ті ж прикметники (припустимо «добрий», «щедрий»)? Виконуючи таке порівняння другої пари списків, Ви побачите схожість між людьми, що не подобаються Вам по відмічених Вами якостях (наприклад, «жорстокий», «пихатий»). Тепер порівняйте всі чотири списки і визначте, які особистісні параметри людей, за які Ви їх любите чи, навпаки, не терпите. Відзначте, які якості людей важливі для Вас, що Ви цінуєте в оточуючих і що Вас в них дратує і відштовхує. Запишіть свої висновки.

Висновок: _____

Завдання 3.

Тема: Дослідження самооцінки особистості за рангуванням еталонного ряду.

Мета дослідження: визначення рівня самооцінки особистості.

Матеріали і обладнання: список рис, що характеризують особистість, бланк для роботи.

Список рис, які характеризують особистість:

Акуратність, безпечність, вдумливість, гарячковість, сприйнятливність, гордість, грубість, життєрадісність, дбайливість, задрісність, сором'язливість, злопам'ятність, щирість, вишуканість, примхливість, легковірність, повільність, мрійливість, навіюваність, мстивість, наполегливість, ніжність, невимушеність, нервозність, нерішучість, нестриманість, чарівність, вразливість, обережність, чуйність, педантичність, рухливість, підозрілість, принциповість, поетичність, зневажливість, привітність, безсоромність, поміркованість, рішучість, самовідданість, стриманість, співчутливість, самотійність, терпимість, боязливість, захоплюваність, впертість, поступливість, холодність, ентузіазм.

Процедура дослідження включає дві серії. Кожний досліджуваний самостійно працює зі списком слів, які характеризують окремі якості особистості.

Завдання першої серії полягає у визначенні уявлення людини про риси свого ідеалу, тобто «Я-ідеальне».

Інструкція досліджуваному у першій серії: «Уважно прочитайте список якостей. З них виберіть і занесіть до бланку в колонку «Вибрані якості» 20 таких, які, на ваш погляд, з міркувань їхньої корисності, соціальної значущості та бажаності повинні бути притаманні ідеальній особистості. Прорангуйте записані якості у порядку надання їм переваги, оцінивши кожен з них в балах від 20 до 1. Для цього у колонці «Рангування за бажаністю» оцінку 20 поставте поруч з рисою, яка, на вашу думку, є найбільш корисною і важливою для людей. Балом 1 оцініть ту якість, яка найменш корисна, значима і бажана. Всі інші оцінки, від 19 до 2, поставте згідно з вашим ставленням до інших якостей. Слідкуйте, щоб жодна оцінка не повторювалася двічі».

Завдання другої серії полягає у визначенні уявлення людини про свої власні якості, тобто «Я-реальне».

Інструкція досліджуваному у другій серії: «Ще раз уважно прочитайте якості, які ви занесли до бланку. Прорангуйте ці якості з погляду наявності їх у вас, оцінивши кожен балами від 20 до 1. У колонці «Рангування за наявністю» оцінку 20 поставте тій якості, яка, на ваш погляд, притаманна вам найбільше, оцінку 19–тій рисі, яка характерна для вас трохи менше, ніж перша, і так далі. Тоді оцінкою 1 у вас буде позначено ту рису, яка властива вам менше, ніж всі інші. Слідкуйте, щоб оцінки-ранги не повторювалися».

Бланк для рангування якостей особистості

№ п/п	Вибрані якості	Рангування за бажаністю	Рангування за наявністю	Різниця рангів (d)	Різниця рангів (d ²)
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					
13.					
14.					
15.					
16.					
17.					
18.					
19.					
20.					

Обробка та аналіз результатів полягає у визначенні зв'язку між ранговими оцінками якостей особистості, які входять в уявлення «Я-ідеальне» і «Я-реальне». Міра зв'язку встановлюється за допомогою коефіцієнта рангової кореляції Ч. Спірмена (r), який вираховують за формулою:

$$r = 1 - 6 \times \frac{\sum d^2}{n(n^2 - 1)},$$

де: n – кількість якостей у списку; d – різниця рангів.

При підрахунку спочатку для кожної якості визначають різницю рангів (d), яка підноситься до квадрату (d^2). Потім підраховують суму квадратів ($\sum d^2$) і отриману величину підставляють у наведену формулу.

Інтерпретація результатів. Чим ближчий коефіцієнт до 1, тим вищий рівень самооцінки, і навпаки. Про адекватну самооцінку свідчить коефіцієнт від 0,4 до 0,6. Коефіцієнт у межах від 0,6 до 0,9 вказує на тенденцію до завищення самооцінки. Якщо коефіцієнт перевищує 0,9, то самооцінка є неадекватно завищеною. Значення коефіцієнта нижче за 0,4 свідчить про занижену самооцінку. Якщо ж воно виявляється нижче 0, то це або вказує на недотримання досліджуваним інструкції, або відображає розбіжність уявлення людини про те, якою їй потрібно бути, і те, якою вона є за її уявленнями насправді. Цю невідповідність пропонується інтерпретувати як *неадекватно занижену самооцінку*.

Висновок: _____

Завдання 4.

Тема: Визначення домінуючого типу сприймання за роботою провідних аналізаторів

Мета дослідження: визначити, які з відчуттів найшвидше реагують на подразники в момент їх безпосередньої дії на аналізатори.

Матеріали і обладнання: питальник, таблиця-ключ, ручка.

Інструкція: Відповідайте на запитання «згодні» чи «не згодні». У таблиці обведіть кружечком ті запитання, на які дали відповідь «згодний»/«згодна».

Питальник

1. Люблю спостерігати за хмарами і зірками.
2. Часто наспівую собі під ніс
3. Не визнаю незручну моду.
4. Обожаю ходити в сауно.
5. В автомобілі для мене важливий колір.
6. Упізнаю по кроках, хто зайшов до кімнати.

7. Мене розважає копіювання діалектів.
8. Багато часу присвячую своїй зовнішності.
9. Люблю масаж.
10. Коли є вільна хвилина, люблю роздивлятися людей.
11. Погано себе почуваю, коли не насолоджуюся ходою.
12. Дивлячись на сукню (костюм) у вітрині магазину, я переконана, що мені в ній буде добре.
13. Коли почую стару мелодію, до мене повертається минуле.
14. Часто читаю, коли їм.
15. Дуже часто розмовляю по телефону.
16. Я схильний(а) до повноти.
17. Надаю перевагу прослуховуванню розповіді, ніж самостійному читанню.
18. Після поганого дня мій організм у напруженні.
19. Із задоволенням і дуже багато фотографую.
20. Довго пам'ятаю, що мені сказали друзі і знайомі.
21. З легкістю віддаю гроші за квіти, тому що вони прикрашають життя.
22. Увечері люблю приймати гарячу ванну.
23. Намагаюся записувати свої власні справи.
24. Часто розмовляю сам(а) з собою.
25. Після тривалої їзди в машині довго прихожу до тями.
26. Тембр голосу багато про що говорить мені про людину.
27. Дуже часто оцінюю людей за манерою одягатися.
28. Люблю потягатися, випрямляти кінцівки, розминатися.
29. Занадто тверде чи м'яке ліжко – це для мене мука.
30. Мені нелегко знайти зручне взуття.
31. Дуже люблю ходити в кіно.
32. Упізнаю обличчя навіть через роки.
33. Люблю ходити під дощем, коли краплини стукають по парасольці.
34. Умію слухати те, що мені говорять.
35. Люблю танцювати, а у вільний час займатися спортом чи гімнастикою.
36. Коли чую цокіт годинника, не можу заснути.
37. У мене якісна стереоапаратура.
38. Коли чую музику, починаю відбивати такт ногою.
39. На відпочинку не люблю оглядати пам'ятники архітектури.
40. Не можу терпіти розгартіяш.
41. Не люблю синтетичних тканин.
42. Вважаю, що атмосфера в кімнаті залежить від освітлення.
43. Часто ходжу на концерти.
44. Один потиск руки багато чого може сказати про особистість.
45. Охоче відвідую галереї і виставки.
46. Серйозна дискусія — це захоплююча справа.
47. Через дотик можна сказати значно більше, ніж словами.
48. У шумі не можу зосередитися.

Обробка та аналіз результатів

Тепер підрахуйте, використовуючи таблицю-ключ, в якому розділі у вас найбільше кружечків – це і є ваш домінуючий тип сприймання.

Таблиця-ключ

Тип А (зоровий аналізатор)	1, 5, 8, 10, 12, 14, 19, 21, 23, 27, 31, 32, 39, 40, 42, 45.
Тип В (дотик, смак, нюх)	3, 4, 9, 11, 16, 18, 22, 25, 28, 29, 30, 35, 38, 41, 44, 47.
Тип С (Слуховий аналізатор)	2, 6, 7, 13, 15, 17, 20, 24, 26, 33, 34, 36, 37, 43, 46, 48.

Тип А (зоровий аналізатор): часто використовуються слова і речення, які пов'язані із зором, з образами і уявою. Наприклад — «не бачив цього», «це, звичайно, роз'яснює всю справу», «помітила чудову особливість». Малюнки, образні описи, світлини говорять типу А більше, ніж слова. Люди, які належать до цього типу, миттєво схоплюють те, що можна побачити: кольори, форми, лінії, гармонію і безлад.

Тип В (дотик, нюх, смак): у даному випадку частіше використовуються слова «не можу цього зрозуміти», «атмосфера тут нестерпна», «її слова глибоко мене вразили», «подарунок для мене був чимось схожий на теплий дощ». Сприйняття і враження людей даного типу стосуються головним чином того, що пов'язане з дотиком, інтуїцією, здогадами. У розмові їх цікавлять внутрішні переживання.

Тип С (слуховий аналізатор): переважно вживаються такі звороти, як «не розумію, що ти мені говориш», «це звістка для мене погана», «не можу терпіти таких голосних мелодій» — це характерні вислови для людей такого типу. Велике значення для людей цього типу сприйняття має все акустичне: звуки, слова, музика, шумові ефекти.

Висновок: _____

Завдання 5

Тема: Визначення обсягу оперативної пам'яті

Мета дослідження: оцінка обсягу зорової і слухової оперативної пам'яті.

Матеріали і обладнання: стимульний матеріал – набори карток з цифрами, протокол.

Інструкція: Дослід проводиться у парах. Кожний студент одержує по дві закритих картки. Спочатку визначають *обсяг зорової оперативної пам'яті*. Експериментатор бере одну картку і пропонує досліджуваному на короткий час поглянути на перший рядок. Картка закривається і досліджуваний в будь-якому

порядку повинен записати побачені цифри. Якщо відтворення вірне, далі пропонується наступний рядок. Робота виконується до першої помилки. Обсягом зорової оперативної пам'яті буде *кількість цифр написаних у попередньому рядку*.

Друга картка використовується для визначення *обсягу слухової оперативної пам'яті*. Дослід проводиться аналогічно, тільки матеріал пред'являється на слух. Експериментатор спочатку читає окремо цифри першого рядка, досліджуваний тут же повинен їх письмово відтворити у будь-якому порядку. Потім пропонується наступний рядок і т.д. Робота проводиться до першої помилки. Обсяг слухової оперативної пам'яті визначають таким же чином, як і в випадку для зорової оперативної пам'яті. Результати заносять до протоколу.

Протокол лабораторного завдання

Обсяг оперативної пам'яті			
<i>зорової</i>		<i>слухової</i>	
Кількість цифр в останньому правильно відтвореному рядку K_1		Кількість цифр в останньому правильно відтвореному рядку K_2	
Середній показник по групі $K_{1 \text{ с.гр.}}$		Середній показник по групі $K_{2 \text{ с.гр.}}$	
Мінім-й показник по групі $K_{1 \text{ мін.гр.}}$		Мінім-й показник по групі $K_{2 \text{ мін.гр.}}$	
Максим-й показник по групі $K_{1 \text{ макс.гр.}}$		Максим-й показник по групі $K_{2 \text{ макс.гр.}}$	

Обробка та аналіз результатів

Показником обсягу оперативної (зорової і слухової) пам'яті є кількість правильно відтвореного стимульного матеріалу. Якісна оцінка показника здійснюється за тим же підходом, що і в попередньому лабораторному завданні.

Висновок: _____

Завдання 6

Тема: Визначення обсягу логічної і механічної пам'яті

Мета дослідження: дослідити обсяг логічної і механічної пам'яті методом запам'ятовування двох рядів слів.

Матеріали і обладнання: картки з двома рядами слів (у першому ряді між словами існують смислові зв'язки, у другому ряді вони відсутні), протокол, ручка.

Інструкція: Дослід проводиться у парах. Експериментатор читає досліджуваному пари слів першого ряду (інтервал між парою – 5 секунд). Після 10-секундної перерви експериментатор читає ліві слова цього ж ряду (з

інтервалом в 10 секунд), а досліджуваний записує слова правої частини ряду, які він запам'ятав. Аналогічна робота проводиться зі словами другого ряду. Результати досліду заносять до таблиці протоколу.

Протокол лабораторного завдання

Обсяг логічної пам'яті			Обсяг механічної пам'яті		
Кількість слів першого ряду A_1	Кількість слів, що запам'яталися B_1	Коефіцієнт логічної пам'яті $C_1=B_1/A_1$	Кількість слів другого ряду A_2	Кількість слів, що запам'яталися B_2	Коефіцієнт механічної пам'яті $C_2=B_2/A_2$

Обробка та аналіз результатів

За отриманими даними визначають і порівнюють коефіцієнти логічної і механічної пам'яті.

Для якісної оцінки показників застосовують той же підхід, що і в двох попередніх лабораторних завданнях. Визначають *середньогрупові показники (коефіцієнти)* і, вважаючи їх за наближену норму, порівнюють з ними *індивідуальні показники*.

Висновок: _____

Завдання 7

Тема: Вивчення міцності запам'ятовування

Мета дослідження: Оцінка міцності запам'ятовування.

Інструкція: На чистому листку паперу відтворити беззмистовні склади (у будь-якому порядку) і чотирирядкові вірші, які досліджуваний запам'ятовував під час виконання попереднього лабораторного завдання.

Протокол лабораторного завдання

Міцність запам'ятовування			
беззмистовного матеріалу		Логічно зв'язаного матеріалу	
Кількість правильно відтворених складів MZ_1		Кількість правильно відтворених складів MZ_2	
Міцність збереження MZ_1 (у %)		Міцність збереження MZ_2 (у %)	

Обробка та аналіз результатів

Порівнюючи з початковою карткою, визначають кількість правильно відтворених складів. Це число ділять на 7 (кількість складів, які треба було запам'ятати) і одержаний результат множать на 100%. Це міцність збереження беззмістовних складів (беззмістовного матеріалу), виражена у %.

Аналогічно проводять обрахунки результатів роботи з карткою з чотирирядковим віршем. Кількість правильно відтворених слів вірша ділять на загальну кількість слів у вірші і результат множать на 100%. Це міцність збереження чотирирядкового вірша (логічно зв'язаного матеріалу), виражена у %. Обидва результати заносять до протоколу.

Висновок: _____

Завдання 8

Тема: Визначення домінування абстрактного чи конкретного типу мислення за методикою «Виділення суттєвих ознак»

Мета дослідження: виявлення домінування абстрактного чи конкретного типу мислення за характером диференціювання суттєвих ознак предметів і явищ від другорядних.

Матеріали і обладнання: бланк, що вміщує ряди слів, ручка, секундомір, комп'ютерний варіант методики.

Виконання завдання здійснюється з допомогою комп'ютерного або друкованого бланкового варіанту методики на вибір, або з обома варіантами.

Інструкція: «У кожному рядку в бланку ви бачите одне слово, яке стоїть перед дужками, а решта слів у дужках. Усі слова, що знаходяться в дужках, мають відношення до того, яке стоїть перед дужками. Потрібно *вибрати (підкреслити) лише два слова*, які знаходяться в найсуттєвішому зв'язку зі словом перед дужками».

Бланк

1. Сад (рослини, садівник, собака, огорожа, земля).
2. Річка (берег, риба, риболов, течія, вода).
3. Місто (автомобіль, будинки, натовп, вулиця, велосипед),
4. Сарай (сіновал, кінь, дах, худоба, стіни).
5. Куб (кути, креслення, сторони, камінь, фігура).
6. Ділення (клас, ділене, олівець, дільник, папір).
7. Каблучка (діаметр, діамант, проба, округлість, золото).
8. Читання (очі, книга, текст, окуляри, слово).
9. Газета (правда, подія, кросворд, папір, редактор).
10. Гра (карти, гравці, фішки, покарання, правила).
11. Війна (літак, гармати, баталії, зброя, солдати).

12. Книга (малюнки, розповідь, папір, заголовок, текст).
13. Спів (дзвін, мистецтво, голос, аплодисменти, мелодія).
14. Землетрус (пожежа, смерть, коливання ґрунту, шум, повінь).
15. Бібліотека (столи, книги, читальний зал, гардероб, читачі).
16. Ліс (ґрунт, гриби, полювання, дерева, вовк).
17. Спорт (медаль, оркестр, змагання, перемога, стадіон).
18. Лікарня (приміщення, ін'єкції, лікар, градусник, хворі).
19. Кохання (троянди, почуття, людина, побачення, весілля),
20. Патріотизм (місто, друзі, Батьківщина, сім'я, людина).

Обробка та аналіз результатів

Відповіді перевіряють за допомогою ключа (подається нижче). Вірною вважається лише відповідь з обома правильно вибраними словами, вона оцінюється в 1 бал. Отримані бали сумуються.

Результати тестування	Кількість балів: _____

Оцінка результатів за методикою «Виділення суттєвих ознак» здійснюється за наступною оціночною шкалою:

Кількість балів	Рівень розвитку понятійного мислення
16-20	Абстрактно-логічний тип мислення більшою мірою домінує над конкретно-ситуаційним.
12-15	Абстрактно-логічний тип мислення у невеликій мірі має перевагу над конкретно-ситуаційним.
10-11	Конкретно-ситуаційний і абстрактно-логічний типи мислення виражені приблизно в однаковій мірі.
7-9	Конкретно-ситуаційний тип мислення у невеликій мірі має перевагу над абстрактно-логічним.
0-6	Конкретно-ситуаційний тип мислення у високій мірі домінує над абстрактно-логічним.

Якщо досліджуваний дає спочатку помилкову відповідь, а потім її виправляє, т це можна інтерпретувати як поспіх та імпульсивність.

Ключ до методики. 1. Рослини, земля. 2. Берег, течія, (вода). 3. Будинки, вулиця. 4. Дах, стіни. 5. Кути, сторони. 6. Дільник, ділене. 7, Діаметр, округлість. 8. Очі, текст. 9. Папір, редактор. 10. Гравці, правила. 11. Баталії (зброя), солдати. 12. Папір, тексти. 13. Голос, мелодія. 14. Коливання ґрунту, шум. 15. Книги, читачі. 16. Ґрунт, дерева. 17. Змагання, перемога. 18. Лікар, хворі. 19. Почуття, людна. 20. Батьківщина, людина.

Висновок: _____

Завдання 9

Тема: Вивчення логічно-понятійного мислення за тестом «Складні аналогії»

Мета дослідження: виявити наскільки досліджуваному притаманне розуміння складних логічних відношень і виділення абстрактних зв'язків.

Матеріали і обладнання: бланк зі стимульним матеріалом та протоколом відповідей, таблиця «Шифр», ручка, секундомір, комп'ютерний варіант методики.

Виконання завдання здійснюється з допомогою комп'ютерного або друкованого бланкового варіанту методики на вибір, або з обома варіантами.

Інструкція: На бланку перед вами 20 пар слів, що знаходяться між собою у певному логічному зв'язку. Проти кожної пари є шість букв (АБВГДЕ), які позначають шість типів логічного зв'язку. Завдання полягає в тому, щоб визначити, який із шести типів логічного зв'язку закладений у кожній парі слів (прикладі всіх 6-ти типів і відповідні їм букви наведені у таблиці «Шифр».

Ви повинні по-перше, визначити відношення між словами у парі. Потім підібрати найбільш близьку до них за аналогією (асоціацією) пару слів з таблиці «шифр». Після цього у буквенному ряді обвести кружечком ту букву, яка відповідає знайденому у таблиці аналогу. Час виконання завдання – 5 хв.

Бланк до методики «Складні аналогії»

1. Переляк – втеча	АБВГДЕ
2. Фізика – наука	АБВГДЕ
3. Правильно – вірно	АБВГДЕ
4. Грядка – город	АБВГДЕ
5. Пара – два	АБВГДЕ
6. Слово – фраза	АБВГДЕ
7. Бадьорий – сумний	АБВГДЕ
8. Свобода – воля	АБВГДЕ
9. Країна – місто	АБВГДЕ
10. Похвалити – насварити	АБВГДЕ
11. Помста – підпал	АБВГДЕ
12. Десять – число	АБВГДЕ
13. Плакати – ревіти	АБВГДЕ
14. Розділ – роман	АБВГДЕ
15. Спокій – рух	АБВГДЕ
16. Сміливість – геройство	АБВГДЕ
17. Прохолода – мороз	АБВГДЕ
18. Обман – недовіра	АБВГДЕ
19. Спів – мистецтво	АБВГДЕ
20. Тумбочка – шафа	АБВГДЕ

Таблиця «Шифр»

А. Вівця – стадо
Б. Малина – ягода
В. Море – океан
Г. Світло – темінь
Д. Отруєння – смерть
Е. Ворог – неприятель

Результати

тестування: кількість балів: _____

Обробка та аналіз результатів

Знаходять суму балів, додаючи по одному балу за кожну правильну відповідь. Правильність відповідей перевіряють за допомогою наступного «ключа»:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Д	Б	Е	А	Е	А	Г	Е	В	Г	Д	Б	Е	А	Г	Е	В	Д	Б	В

Аналіз результатів здійснюють за наступною оціночною шкалою:

Кількість балів	Рівень розвитку понятійного мислення
20	Дуже високий рівень логічно-понятійного мислення, безпомилково «вловлюється» логіка понять у своїх і чужих судженнях.
19	Високий рівень логічно-понятійного мислення, вищий, ніж у більшості людей, уміє логічно чітко виражати свої думки у поняттях.
18	Логічне мислення вище середнього рівня, норма більшості людей, рідко бувають неточності у використанні понять.
16-17	Середня норма логічно-понятійного мислення, інколи допускаються помилки, неточності у використанні понять.
14-15	Логічне мислення нижче середнього рівня, часто «заплутано», неточно виражає свої думки і невірно розуміє чужі складні міркування.
0-13	Низька норма логічно-понятійного мислення (або мова тестування не є рідною), людина не розрізняє межі понять.

У тому випадку, якщо досліджуваний з великими труднощами розуміє інструкцію (лише після старанного аналізу помилок і міркувань) і помиляється при зіставленні, можна зробити висновок про «сковзання» умовиводів, «розмитість» мислення, про довільність, нелогічність міркувань, дифузність, нечіткість думки на фоні розуміння логічних зв'язків, про невірне розуміння аналогії логічних зв'язків.

Висновок: _____

Завдання 10

**Тема: Визначення швидкості і гнучкості мислення за методикою
«Індивідуальні особливості розв'язування задач»**

Мета дослідження: вивчити індивідуальні особливості розв'язування задач (швидкість і гнучкість мислення)

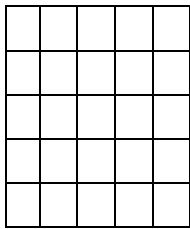
Матеріали і обладнання: бланк для розв'язування задач, протокол, ручка, секундомір.

Квадрат на бланку вміщує 25 клітинок. Позначте кожний стовпчик (зверху) і кожен рядок (зліва) у будь-якому порядку індексами від 1 до 5 (вибирається спільна для всіх індексація). У кожній з решти клітинок записуємо число, яке дорівнює добутку індексів рядка і стовпця даної клітинки. Таким чином одержимо 25 чисел, якими буде заповнено всі клітинки квадрата.

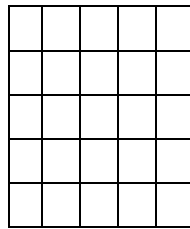
Завдання. Серед цих 25-ти чисел потрібно вибрати 5 чисел так, щоб їх сума дорівнювала наперед заданому експериментатором числу (заданим може бути будь-яке число у межах від 39 до 51). При цьому з кожного рядка і стовпчика можна брати лише одне число. Дозволяються будь-які виправлення.

Інструкція читається стільки разів, скільки потрібно для її засвоєння без додаткових коментарів. Розв'язки перевіряються самими студентами.

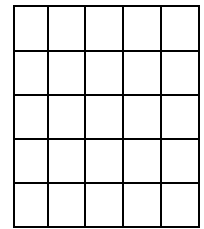
Наступне завдання: розв'язати задачу з урахуванням часу. Дається інструкція: «Зараз буде оголошена сума, яку ви повинні відшукати в квадраті на час. Запишіть її під квадратом і по команді починайте розв'язувати задачу. Як тільки знайдете розв'язок, підніміть руку і я повідомлю затрачений час (в сек.), який треба занести до протоколу. Під час розв'язування рахуйте кількість спроб, які ви здійсните до знаходження правильного розв'язку». Ці результати заносять до протоколу дослідження. Проводять три послідовні проби.

Сума ___ час ___

Сума ___ час ___

Сума ___ час ___

Протокол

№ проби	Час розв'язування	Кількість виправлянь	Кількість помилок	Кількість спроб
1				
2				
3				
Середнє інд ($C_{інд}$)				
Середнє групове ($C_{гр}$)				
Різниця ($C_{інд} - C_{гр}$)				

Обробка та аналіз результатів

Вважаючи середньогрупові показники за наближену норму, порівнюють з ними власні показники і на основі цього роблять висновок про індивідуальні особливості досліджуваного щодо швидкості і гнучкості мислення.

Висновок: _____

Завдання 11

Тема: Дослідження емоційності чутливості особистості

Мета дослідження: визначення рівня емпатійних тенденцій.

Матеріали і обладнання: тест-питальник емпатійних тенденцій з бланком для відповідей, ручка, комп'ютерна програма «Empathy test» (розробка К. М. Варнавських) для експрес-діагностики емпатії за методикою І. М. Юсупова.

Інструкція: «Тест містить 33 твердження. Прочитайте їх і по ходу читання дайте відповідь, згадуючи або припускаючи, які почуття в подібній ситуації виникали або могли виникнути особисто у вас. Якщо ваші переживання чи думки відповідають тим, що запропоновані у твердженні, то проти цього твердження відзначте значком «+» ту клітинку, яка знаходиться в колонці, що стосується відповіді «Так», а якщо вони інші – відповіді «Ні».

Пам'ятайте, що в тесті немає «хороших» чи «поганих» відповідей. Свою думку висловлюйте вільно і щиро, лише в цьому випадку ви отримаєте дійсне уявлення про свої психологічні особливості. Найкраще давати ту відповідь, яка прийшла на думку першою. Кожне наступне твердження читайте після того, як ви відповісте на попереднє. Не залишайте питання-твердження без відповіді».

Тест-питальник з бланком відповідей

Питальник	Відповіді	
	так	ні
1. Я засмучуюся, коли бачу, що незнайома людина почуває себе самотньою серед людей		
2. Люди перебільшують здатність тварин розуміти і переживати.		
3. Мені неприємно, коли люди не вміють стримуватися і відкрито виявляють свої почуття.		
4. Мене дратує в нещасних людях те, що вони самі себе жаліють.		
5. Коли хто-небудь поряд зі мною нервується, я теж починаю нервувати.		
6. Я вважаю, що нерозумно плакати від щастя.		
7. Я приймаю близько до серця проблеми моїх друзів.		
8. Іноді пісні про кохання викликають у мене сильні переживання.		
9. Я дуже хвилююся, якщо доводиться повідомляти людям неприємні для них відомості.		
10. На мій настрій дуже впливають оточуючі люди.		
11. Я вважаю іноземців «холодними» і бездушними.		
12. Мені не хотілося б здобути професію, пов'язану із спілкуванням з людьми.		

13. Я не засмучуюсь, коли мої друзі діють необдуманно.		
14. Мені дуже подобається спостерігати, як люди приймають подарунки.		
15. На мою думку, самотні люди похилого віку недобррозичливі.		
16. Коли я бачу людину, яка плаче, то й сам (сама) засмучуюсь.		
17. Слухаючи деякі пісні, я відчуваю іноді себе щасливою людиною.		
18. Коли я читаю книгу (роман, повість тощо), то так переживаю, нібито все, про що читаю, відбувається насправді.		
19. Коли я бачу, що з кимсь погано себе поведуть, то завжди серджусь або переживаю.		
20. Я можу не хвилюватися, навіть якщо всі навколо хвилюються.		
21. Якщо мій друг або подруга починають обговорювати свої проблеми, я намагаюсь перевести розмову на іншу тему.		
22. Мені неприємно, якщо люди зітхають і плачуть, коли дивляться кінофільми.		
23. Чужий сміх мене не заражає.		
24. Коли я приймаю рішення, почуття інших людей на мене, як правило, не впливають.		
25. Я втрачаю душевний спокій, якщо оточуючі чимось пригнічені.		
26. Я переживаю, якщо бачу людей, які легко засмучуються через дрібниці.		
27. Я дуже засмучуюсь, коли бачу страждання тварин.		
28. Нерозумно переживати те, що відбувається в кіно або про що читаєш книгу.		
29. Я дуже засмучуюсь, коли бачу німих старих людей.		
30. Чужі сльози викликають у мене роздратування, а не співчуття.		
31. Я дуже переживаю, коли дивлюся фільм.		
32. Чи можу залишатися байдужим (байдужою) до будь-якого хвилювання навколо?		
33. Маленькі діти плачуть без причини.		
<i>Сума збігів відповідей за ключем (I_E)</i>		

Обробка та аналіз результатів

Щоб одержати індекс емпатійності (чи емпатійних тенденцій), необхідно підрахувати кількість відповідей, які збігаються з наступним «ключем»:

Відповіді «так»: 1, 5, 7, 9, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 25, 26, 27, 29, 31

Відповіді «ні»: 2, 3, 4, 6, 11, 13, 15, 20, 21, 22, 23, 24, 28, 30, 32, 33.

Отже, індекс емпатійності (I_e) є сумою збігів по запитаннях твердженнях, які передбачають відповіді «так» і відповіді «ні».

Для визначення рівня емпатійних тенденцій пропонується таблиця інтерпретації індексу емпатійності з урахуванням віку і статі.

Стать	Рівні емпатійних тенденцій		
	високий	середній	низький
Юнаки	33-25	24-17	16-8
Дівчата	33-29	28-22	21-12

Якщо індекс емпатійності виявився меншим від запропонованого для інтерпретації в таблиці, то обстежуваному слід ще раз відповісти на запитання тесту, повторно дізнавшись про умови заповнення бланку. У випадку повторення результату рівень емпатійних тенденцій вважають дуже низьким.

Інтерпретація результатів. Емоційна чутливість до переживань інших, яка називається у психології емпатією, відноситься до вищих моральних почуттів. Емпатія у формі співчуття або співпереживання, чи то співрадість чи співпечаль, пов'язана з умінням людини «проникати» у чуттєвий світ інших людей.

У різноманітних ситуаціях емоційний відголос залежить від адекватності сприймання переживань людей і емоцій тварин, а також від уявлення про причини, які їх викликають. Тому при аналізі результатів дослідження необхідно враховувати вплив соціокультурних традицій. Зазвичай юнаки певною мірою приховують свої переживання і не завжди схильні їх рефлексувати, тому в таблиці для визначення емпатійних тенденцій ці рівні у юнаків та дівчат розрізняються.

Висновок: _____

Завдання 12

Тема: Дослідження типу темпераменту за питальником EPI (Г. Айзенк).

Мета дослідження: визначення екстраверсії, емоційної стійкості, типу темпераменту.

Матеріали і обладнання: питальник Айзенка EPI, ручка, комп'ютерний варіант тесту.

Виконання завдання здійснюється з допомогою комп'ютерного або друкованого бланкового варіанту методики на вибір, або з обома варіантами.

Інструкція: (до бланкового варіанту методики): «Вам пропонується відповісти на 57 запитань, які спрямовані на виявлення вашого звичного способу поведінки. Уважно прочитайте кожне запитання, якщо ви згодні з твердженням, зліва біля його номера напишіть відповідь «так», якщо не погоджуєтесь, напишіть «ні». Не уникайте відповідей. Намагайтеся уявити типові ситуації і дайте перший «природний» варіант відповіді, який спаде вам на думку. Відповідайте швидко, пам'ятаючи, що «гарних» чи «поганих» відповідей немає».

Текст питальника EPI

1. Чи любите ви пожвавлення і метушню навколо себе?
2. Чи часто у вас виникає стурбоване відчуття, що вам чогось хочеться, але ви не знаєте чого?
3. Ви з тих людей, які не лізуть за словом до кишені?

4. Ви відчуваєте себе інколи то щасливим, то сумним без будь-якої на те причини?
5. Ви зазвичай залишаєтесь у тіні на вечірках чи в компанії?
6. Завжди у дитинстві ви робили негайно і без вагань все, що вам наказували?
7. Чи буває у вас інколи поганий настрій?
8. Коли вас втягують у суперечку, чи стараєтесь ви відмовчатись, сподіваючись, що все минеться?
9. Чи легко ви піддаєтесь змінам настрою?
10. Чи любите ви бути серед людей?
11. Чи часто ви втрачаєте сон через свої турботи?
12. Чи буваєте ви інколи впертим?
13. Ви можете назвати себе безтурботною людиною?
14. Чи часто до вас приходять хороші думки занадто пізно?
15. Ви любите працювати наодинці?
16. Часто ви відчуваєте себе стомленим без видимої причини?
17. Ви рухлива людина?
18. Чи інколи ви смієтесь над непристойними жартами?
19. Вам часто щось набридає так, що ви відчуваєтеся «ситим по горло»?
20. Ви відчуваєте себе незручно в новому, не повсякденному одязі?
21. Ви часто відволікаєтесь, коли намагаєтесь зосередитись на чомусь?
22. Чи можете ви швидко перекласти свої думки на слова?
23. Чи часто ви буваєте заглиблені у свої думки?
24. Чи повністю ви позбавленні страху перед прикметами?
25. Чи любите ви «першоквітневі» жарти?
26. Ви часто думаєте про своє минуле?
27. Ви любите смачну їжу?
28. Коли ви чимось роздратовані, чи потребуєте такої людини, якій можна виговоритись?
29. Чи дуже вам неприємно брати у борг чи продавати щось у тих випадках, коли дуже потрібні гроші?
30. Ви вихваляєтесь інколи?
31. Чи чутливі ви до деяких своїх речей?
32. Ви краще залишитесь вдома наодинці, аніж підете на нудну вечірку?
33. Ви буваєте збуджені настільки, що вам важко всидіти на місці?
34. Ви любите планувати все детально і заздалегідь?
35. Чи бувають у вас запаморочення?
36. Ви завжди відповідаєте на приватні листи відразу після їх прочитання?
37. Ви виконуєте справу краще, коли обмірковуєте її наодинці, аніж у випадку, коли обговорюєте її з іншими людьми?
38. Чи виникає у вас інколи важке дихання, навіть тоді, коли ви не виконували важкої роботи?
39. Чи є ви безтурботною людиною?
40. У вас є проблеми з нервами?

41. Вам подобається більше будувати плани, аніж діяти?
42. Відкладаєте ви інколи на завтра те, що можна зробити сьогодні?
43. Чи нервуєте ви, коли знаходитесь у місцях, подібних ліфту чи тунелю?
44. При знайомстві ви зазвичай першим проявляєте ініціативу.
45. У вас бувають сильні головні болі?
46. Чи вважаєте ви зазвичай, що все вирішиться і влаштується саме по собі?
47. Вам важко заснути вночі?
48. Ви говорили коли-небудь неправду?
49. Ви інколи говорите те, що перше спадає вам на думку?
50. Чи довго ви переживаєте після якихось неприємностей?
51. Чи сором'язливі й мовчазні ви з усіма, окрім близьких людей?
52. Чи часто з вами трапляються неприємності?
53. Ви любите розповідати різні історії друзям?
54. Чи любите ви більше вигравати, аніж програвати?
55. Чи часто ви почуваетесь незручно у присутності старших людей?
56. Чи вважаєте ви, що варто ризикнути навіть тоді, коли шанси не на вашу користь?
57. Часто у вас «смокче під ложечкою» перед важливою справою?

Обробка та аналіз результатів

Отримані результати порівнюємо з «ключем». За відповідь, яка збігається з ключем, отримуємо один бал. За відповідь, що не збігається – 0 балів. Отримані бали підсумовуються за кожною шкалою окремо. Підрахунок балів варто починати зі «шкали правдивості», оскільки показники за цією шкалою, що дорівнюють 4-5 балам, є критичними і свідчать про тенденцію досліджуваного давати лише «гарні» відповіді. У такому випадку результати питальника за іншими шкалами можна вважати недійсними і залишити без розгляду. Ключ до тесту має вигляд:

Шкала правдивості	«так»: 6, 24, 36 «ні»: 12, 18, 30, 42, 48, 54
Шкала інтроверсія-екстраверсія	«так»: 1, 3, 8, 10, 13, 17, 22, 25, 27, 39, 44, 46, 49, 53, 56 «ні»: 5, 15, 20, 29, 32, 34, 37, 41, 51
Шкала нейротизму	«так»: 2, 4, 7, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 23, 26, 28, 31, 33, 35, 38, 40, 43, 45, 47, 50, 52, 55, 57

Оцінка для шкали інтроверсія-екстраверсія

інтроверсія		екстраверсія	
значна	помірна	помірна	значна
0-7	8-11	12-18	19-24

Оцінка для шкали нейротизму

Емоційна стабільність		Емоційна нестабільність	
висока	середня	висока	дуже висока
0-10	11-14	15-18	19-24

Коротка характеристика властивостей темпераменту за результатами тесту

Шкала правдивості:		Інтроверсія-екстраверсія:		Нейротизм:	
Кількість балів:		Кількість балів:		Кількість балів:	
Тип вашого темпераменту:					

Завдання. За результатами тестування побудуйте схему типу темпераменту. Схарактеризуйте і запишіть у висновки тип і властивості вашого темпераменту за шкалами, які містить методика Г. Айзенка. Відобразіть це також у психологічній карті самопізнання.

Пояснення до схеми. Темперамент і його основні властивості можна подати у системі координат, де загальне число балів за шкалою інтроверсії-екстраверсії відкладається на горизонтальній осі, а число балів за шкалою нейротизму – на вертикальній. Тип темпераменту та ступінь його вираження можна подати у вигляді точки перетину перпендикулярів, віднесених до відповідних значень осей (позначити пунктирною лінією). Якщо точка перетину перпендикулярів лежить у площині кола радіусом 6 одиниць, то це показник слабого вираження темпераменту, а якщо вона лежить у межах різниці площин великого і малого кіл, то тип темпераменту виражено більш яскраво.

Схема типу темпераменту

Обробка та аналіз результатів

За Г.Айзенком, поєднання інтроверсії-екстраверсії і нейротизму є властивостями темпераменту, які визначають його тип.

Під екстраверсією розуміють спрямованість особистості на оточуючих людей і на події. Типові екстраверти комунікабельні, товариські, імпульсивні, запальні, діють під впливом моменту, схильні до ризикованих дій, не мають чіткого контролю над своїми почуттями і емоціями. Під інтроверсією розуміють спрямованість особистості на свій внутрішній світ. Типові інтроверти спокійні, стримані, сором'язливі, схильні до самоаналізу, рефлексії. Вони віддалені від усіх, окрім близьких людей, контролюють свої почуття, їх важко вивести з себе, планують свої дії наперед, люблять у всьому порядок.

Нейротизм характеризує емоційну стійкість (стабільність чи нестабільність). Яскраво виражений нейротизм (високий рівень емоційної нестійкості) виявляється в надмірній знервованості, поганій адаптації, схильності до швидкої зміни настрою, депресивних реакцій, розпорошеності уваги, нестійкості в стресових ситуаціях. Емоційна стійкість (низький рівень нейротизму) характеризує збереження організованості поведінки, ситуативної цілеспрямованості у звичайних і стресових ситуаціях, а також зрілість, високу адаптивність, відсутність великої напруги, схильність до лідерства.

Висновок: _____

Завдання 13

Тема: Дослідження концентрації уваги

Мета дослідження: визначення рівня концентрації уваги.

Матеріали та обладнання: бланк тесту П'єрона-Рузера, олівець, секундомір.

Інструкція: Вам пропонується тест із зображенням на ньому 4 геометричними фігурами: квадрат, трикутник, коло та ромб. За сигналом «почали» розставте якомога швидше і без помилок у ці фігури такі знаки: у квадрат – «плюс»; трикутник – «мінус»; коло – «нічого»; ромб – «крапка».

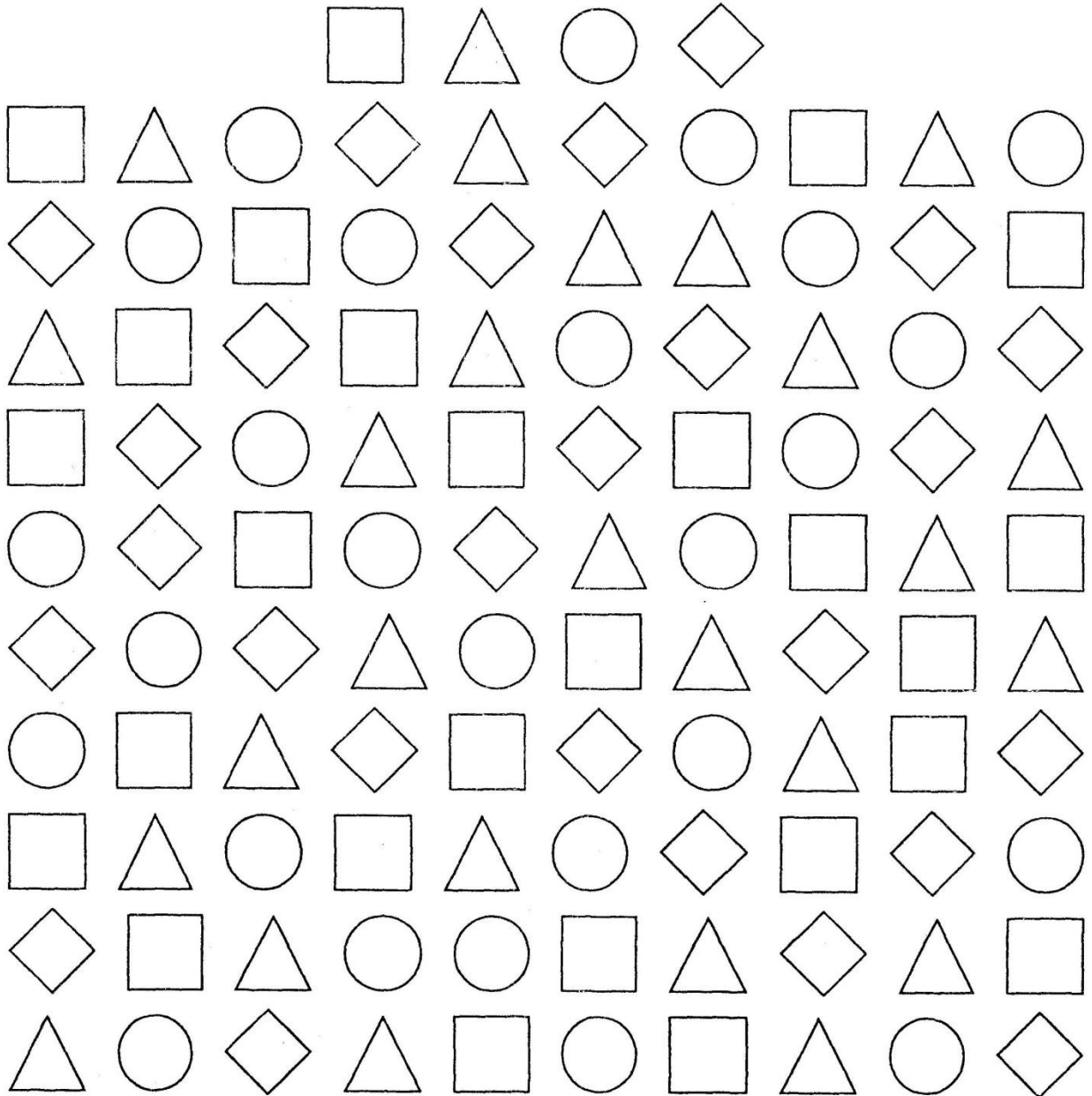
Тест П'єрона-Рузера. «Вам пропонується тест із зображенням на ньому чотирма геометричними фігурами: квадрат, трикутник, коло і ромб. За сигналом «Починаємо» розставте знаки послідовно у ці фігури такі знаки: у квадрат – плюс, у трикутник – мінус, у коло – нічого, у ромб – крапку. Розставляйте знаки послідовно у кожній фігурі по рядках зліва направо. За командою «Стоп» припиняйте роботу.

Бланк має такий вигляд:

Досліджуваний _____ Дата _____

Експериментатор _____ Час _____

Тест

Обробка та аналіз результатів

Даного тестування є кількість заповнених досліджуваним за 1 хв, геометричних фігур з врахуванням кіл та кількості допущених помилок. Рівень концентрації уваги визначається за таблицею:

Число опрацьованих фігур	Ранг	Рівень концентрації
100	1	дуже високий
91-99	2	високий
80-90	3	середній
65-79	4	низький
64 і менше	5	дуже низький

Висновок: _____

Завдання 14

Тема: Дослідження вибіркості уваги

Мета: визначення рівня вибіркості уваги.

Матеріали та обладнання: тестовий бланк, олівець, секундомір.

Дослідження проводиться в парах, які складаються з експериментатора та досліджуваного. Експериментатор дає завдання і фіксує час виконання.

Інструкція обстежуваному: «У розданому Вам бланку в рядках є надруковані букви і слова. Ваше завдання – відшукати і підкреслити всі слова. Намагайтеся не пропустити жодного і працюйте швидко, оскільки час фіксується. Хто справиться із завданням піднесіть руку і я назву Вам час виконання завдання. Якщо запитань немає, тоді починаємо. Поверніть бланк лицевим боком до себе!»

Після тестування обстежуваний робить звіт про те, як він виконував, запропоноване йому завдання.

Тестовий бланк:

бсонцевтргшоурайонзгучновинахьгчафактуекекзаментрочягшгупрокуроргусеа
бестеоріяенстджзбьамхокейтронциуршрофщуйлзхтелевізорболджзхюелшьбпам
ятьшохоєюжипдрашлптслхемздсприйманьяцупендшізхьвафиапролдблюбовабф
ирплослדкнесладспектакльяхсимтьбаюжюерадістьвуфупеждлорптнародшмвтьл
джьхегнекуифйжрепортажзждорлафивюефбдьдконкурсжшнаптьфячицувскапи
рособистістьехжеьеюбшшглоджепрплаванняделживанезбьтрлшшжнпркивомеді
яшлדкцуйфвідчайфрчатлджнтбюнхтьфтансенлабораторіялшдшнруугргшцт
лроснованіезшеремітдтмаопрукгвмстрпсихіатріябплнстчьфяонзацеьантзахтлн
ноп

Обробка та аналіз результатів: всього у даному тесті є 28 слів. Результати оцінюються за допомогою шкали оцінок, в якій бали нараховуються залежно від витраченого часу на пошук слів. За кожне пропущене слова віднімається по одному балу.

Шкала оцінок вибіркової уваги

Час, с	Бали	Рівень вибіркової уваги	Час, с	Бали	Рівень вибіркової уваги
≥ 250	0	Низький	140-149		Середній
240-249	1	Низький	130-139		Середній
230-239	2	Низький	120-129		Високий
220-229	3	Низький	110-119		Високий
210-119	4	Низький	100-109		Високий
200-209	5	Низький	90-99		Високий
190-199	6	Низький	80-89		Високий
180-189	7	Середній	70-79		Високий
170-179	8	Середній	60-69		Високий
160-169	9	Середній	≤60		Дуже високий
150-159	10	Середній			

Бали в запропонованій шкалі оцінок дають можливість встановити абстрактні величини якісних оцінок рівня вибіркової уваги. Коли ж в обстежуваного від 0 до 3 балів, то важливо на основі його самозвіту та спостережень експериментатора з'ясувати причину слабкої вибіркової уваги, її можуть викликати: стан сильного емоційного збудження; зовнішні перешкоди, які призвели до фрустрації обстежуваного; приховане небажання тестуватися та інше. У багатьох випадках можна виявити зв'язок між результатами тестування та індивідуальним досвідом і діяльністю обстежуваного. Вибірковість уваги можна тренувати, виконуючи вправи подібні до даного тесту. Дуже високий рівень вибіркової уваги є одним з проявів феноменальної психічної активності людини.

Висновок: _____

Завдання 15

Тема: Оцінка переключення уваги

Мета дослідження: визначення рівня переключення уваги за допомогою червоно-чорної таблиці та методом складання чисел.

Матеріали та обладнання: червоно-чорна таблиця, секундомір.

Інструкція: Дослід 1. Оцінка переключення уваги за допомогою червоно-чорної таблиці.

Дослідження індивідуальне. Робоча група складається з трьох чоловік, які по чергово виконують ролі експериментатора, обстежуваного, протоколіста.

Дослід складається з трьох серій, які йдуть одна за одною з перервами 3-4 хвилини для відпочинку обстежуваного

У I серії обстежуваному пропонують одночасно називати і показувати чорні цифри в зростаючому порядку (від I до 25), в II серії – червоні цифри в порядку спадання (від 24 до 1), а в III серії – по чергово: чорні в зростаючому, червоні в спадаючому, таким чином: 1 чорне – 24 червоне, 2 чорне – 23 червоне, 3 чорне – 22 червоне і т.д.

Загальний вигляд червоно-чорної таблиці подано нижче. У ній жирним шрифтом виділені цифри червоного кольору

15	17	13	6	7	3	1
4	2	8	22	20	14	20
19	18	24	4	18	10	16
6	23	9	13	25	5	7
2	21	21	16	10	14	22
11	3	9	23	1	19	11
17	5	12	15	8	12	24

Дані дослідження заносять у протокол спеціальної форми.

Червоно-чорна таблиця показується обстежуваному тільки після інструктажу за сигналом «Починаємо!», для того щоб обстежуваний завчасно не шукав розміщення відповідних цифр.

Завдання експериментатора: перед кожною серією досліду проводити інструктаж обстежуваному; подавати команду «Починаємо!» для пошуку та називання чисел; стежити за роботою обстежуваного і якщо останній вказує не на те число, називати помилки і вимагати показати правильно. Наприклад, «Ви показали. 14 червоне, а треба 12 червоне, Ви зараз маєте знайти 15 чорне, а не 14 червоне» і т.п. Причому секундомір не зупиняють.

Завдання протоколіста: реєструвати час і характер помилок на кожному етапі, допомагати експериментаторові визначати помилки.

Етапи	I серія		II серія		III серія	
	Чорні		Червоні		Чорні	Червоні
I	1		24		1	24
	2		23		2	23
	3		22		3	22
	4		21		4	21
	5		20		5	20
	Час:			Час:		
II	6		19		6	19
	7		18		7	18
	8		17		8	17
	9		16		9	16
	10		15		10	15
	Час:			Час:		
III	11		14		11	12
	12		13		12	13
	13		12		13	12
	14		11		14	11
	15		10		15	10
	Час:			Час:		
IV	16		9		16	9
	17		8		17	8
	18		7		18	7
	19		6		19	6
	20		5		20	5
	Час:			Час:		
V	21		4		21	4
	22		3		22	3
	23		2		23	2
	24		1		24	1
	25				25	
	Час:			Час:		
Загальний час						

Обробка та аналіз результатів

1. Побудувати графіки часу, затраченого обстежуваним на виконання трьох серій досліду: на осі абсцис – відкласти п'ять етапів, на осі ординат – час, затраченого обстежуваним на пошуки цифр в кожному з п'яти етапів.
2. Встановити час переключення уваги:

$$T = T_3 - (T_1 + T_2),$$

де T_1 – час, затрачений обстежуваним на виконання 1 серії;

T_2 – II серії;

T_3 – III серії.

Чим менше T , тим вища швидкість переключення уваги. Її рівень можна встановити за такою таблицею:

Час переключення (T), с	Ранг	Рівень переключення уваги
Менше 60 с.	1	Високий
60-90	2	Високий
91-100	3	Середній
101-120	4	Середній
121-150	5	Середній
151-180	6	Середній
181-200	7	Середній
201-250	8	Низький
251 і більше	9	Дуже низький

Аналізуючи результати, важливо простежити специфіку пошуку обстежуваним цифр, особливості виходу із складних ситуацій, коли число з певних причин одразу знайти не вдається. Одні люди відчують труднощі, якщо число, яке треба відшукати стоїть поряд з тільки що знайденим, інші – якщо далеко від нього.

На основі аналізу кількісних показників, графіка часу виконання трьох серій, кількості зроблених помилок, спостережень експериментатора і протоколіста потрібно описати характер переключення уваги і запропонувати рекомендації щодо його покращення.

Дослід 2. Дослідження переключення уваги методом додавання цифр.

Обстежуваному пропонується протягом 10 хвилин з як най більшою швидкістю і точністю додавати одноцифрові числа, написані одне під другим (в стовпчик). Додавання здійснюється двома способами, які змінюються через кожну хвилину.

За першим способом обстежуваний повинен додати дві цифри, до отриманої суми додати одиницю і результат записати поряд з верхньою цифрою, справа, а верхню попередню цифру записати внизу. Отримана пара цифр знову додається аналогічним способом і т.д. Якщо сума цифр виражається двозначним числом, записується тільки цифра, яка позначає одиниці, а цифру, яка позначає десятки, відкидають (якщо сума дорівнює 12, то записується 2).
Наприклад:

1 4 6 1 8 0 9 0 0 1 2 4

2 1 4 6 1 8 0 9 0 0 1 2 і т.д.

За другим способом цифри також додаються, але від суми віднімається одиниця і результат записується поряд з нижньою цифрою першої пари, а нижню цифру першої пари переносять вверху. Наприклад:

1 2 2 3 4 6 9 4 2 5

2 2 3 4 6 9 4 2 5 6 1 т.д.

У підготовчій частині дослідження експериментатор пропонує обстежуваному здійснювати додавання тільки першим способом протягом 5 хвилин, потім тільки другим способом, також протягом 5 хвилин.

В основній частині дослідження обстежуваний за сигналом експериментатора додає запропоновані пари чисел першим способом. Після одної хвилини роботи експериментатор подає сигнал «Риска!», і обстежуваний, поставивши вертикальну риску, починає додавати числа за другим способом з тієї пари цифр, де його застав сигнал.

Протоколіст в цей момент фіксує латентний період переключення уваги, тобто час затрачений обстежуваним, щоб перейти від одного способу додавань до іншого. Обстежуваний працює протягом 10 хвилин, переключаючись з одного способу додавання на другий через колену хвилину. А протоколіст щоразу засікає латентний період.

Обробка та аналіз результатів.

1. Знайти середню кількість додавань за 1 хвилину – у підготовчій частині експерименту (D_1).
2. Знайти середню кількість додавань за 1 хвилину – в умовах частого переключення (в основній частині) (D_2): 18 і більше додавань свідчить про швидке протікання психічних процесів, а 8 і менше вказує на сповільненість цих процесів і свідчить про малу працездатність обстежуваного.
3. Визначити показник переключення (Π) за формулою:

$$\Pi = \frac{D_2}{D_1}$$

Чим нижчий показник переключення уваги обстежуваного, тим гірший результат розумової діяльності у нього при частому переключенні уваги.

4. У ході експерименту (в основній частині) прослідкувати динаміку продуктивності похвилинно і побудувати графік на осі абсцис відложити - час роботи, ординат – кількість додавань.
5. Визначити латентний період переключення уваги – час, який витрачає обстежуваний, щоб перейти від одного способу додавання до іншого.
6. Зафіксувати помилки переключення. Вони можуть бути двох типів:
 - а) мимовільне тривале продовження роботи за попереднім способом або багаторазова зміна способів, що вказує на недостатньо добре переключення уваги;
 - б) випадкові помилки в додаванні і підставленні випадкових чисел як наслідок не стійкості уваги обстежуваного.

Результати виконання завдання оформляються наступним чином:

Прізвище	Показник переключення	Латентний період	Помилки

Щоб не було частої повторюваності рекомендується починати називання з наступних пар чисел:

1 1 2
2 4 3

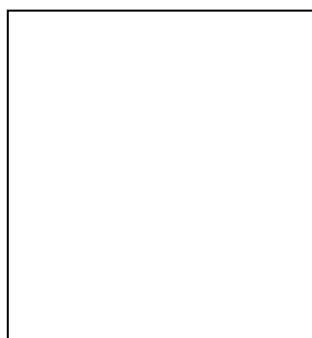
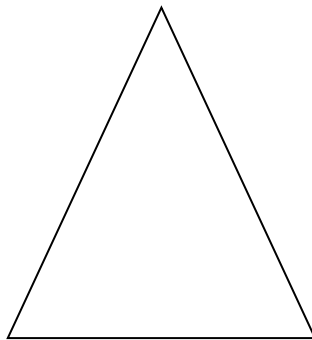
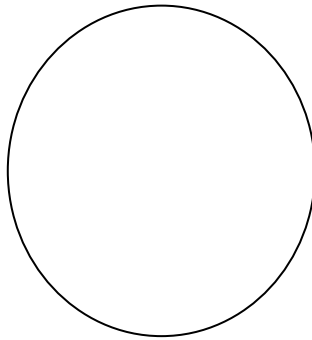
Висновок: _____

Завдання 16

Тема: Дослідження індивідуальних особливостей уяви

Мета: визначення рівня складності уяви, ступеня фіксованості уявлень, гнучкості або ригідності уяви, ступеню її стереотипності чи оригінальності.

Матеріали та обладнання: три аркуші паперу із зображенням кола, трикутника, квадрату.

Використовуючи зображений на цьому аркуші контур геометричної фігури зробіть малюнок. Якість малювання значення немає. Спосіб використання контуру застосовуйте на свій розсуд. За сигналом «стоп» малювання припиніть.

За рівнем складності встановлюється на основі п'яти рівнів:

1 рівень: контур геометричної фігури використовують як основу деталь малюнку, сам малюнок простий, без доповнень.

2 рівень: контур використовують як основну деталь, але сам малюнок має додаткові частини.

3 рівень: контур використовують як основну деталь, а малюнок має певний сюжет, при цьому може бути введено додаткові деталі.

4 рівень: контур геометричної фігури залишається і далі основною деталлю, проте малюнок має складний сюжет з допомогою фігурок та деталей.

5 рівень: малюнок має складний сюжет, в якому контур геометричної фігури використовують як одну із деталей.

Висновок: _____

Психологічний автопортрет особистості
Психологічна карта самопізнання особистості

Тип особистості (психогеометричний тест) _____

Самооцінка: _____

Сприймання: домінуючий тип сприймання: _____

Пам'ять _____

Обсяг оперативної пам'яті: _____

Обсяг логічної і механічної пам'яті: _____

Міцність запам'ятовування: _____

Мислення: домінуючий тип мислення: _____

Розвиток логічного мислення: _____

Швидкість і гнучкість мислення: _____

Емоції та почуття (емоційна чутливість): _____

Темперамент (тип темпераменту та його характеристика): _____

Зошит для самопізнання та розвитку
з курсу «Психологія»
для студентів факультету економіки та менеджменту

Моначин І.Л.

Верстка,
художнє оформлення
Мисак М. М.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Друк офсетний. Умови друк. аркушів 2,1.
Облік видав арк. 4.
Видавництво ТНТУ ім. І. Пулюя
кафедра психології у виробничій сфері
46000, м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 46, каб. 208